

A FÁBULA LATINA¹

I. Características da fábula:

- Desenvólvese nas capas máis humildes da sociedade
 - Fedro pasa desapercibido na súa época
- Fábula oposta á epopea:
 - Epopea:
 - Mundo de heroes e deuses
 - Personaxes sublimes e enxalzados
 - Fábula:
 - Mundo mediocre e vulgar, de todos os días
 - Personaxes vulgares, insignificantes, en versión "animal"
- Personaxes: animais con valores e actitudes xeralmente humanas
- Sentencia final
- Espírito crítico e satírico
- Transmisores da fábula: mercadores e escravos

II. FEDRO

- Biografía:
 - ca. 15 a.Xtº. – ca. 55 d. Xtº.
 - O seu nome non é mencionado polos contemporáneos
 - Naceu en Macedonia
 - Marcha a Roma como escravo de Augusto, que o manumitiu
 - Profesión: mestre de escola
- Obra: ***Aesopi fabellae***
 - 5 libros (145 fábulas ??)
 - Dous primeiros con Tiberio
 - Terceiro libro con Calígula
 - Forma: dous tipos:
 - Con animais como protagonistas
 - Anécdotas e ocorrencias sen animais
 - Temas (cf.páx. 27-31):
 - Opresión do débil polo poderoso
 - Inocente sorprendido polo delator
 - Degradación dos homes dispostos á servidume
 - Fábula como imaxe plástica de contido práctico e moral
 - Estilo:
 - Compostas en senarios iámbicos
 - Versos non moi espontáneos, mais coidadosamente elaborados
 - Linguaxe pura, expresada con sinxeleza, propiedade e concisión

III. LECTURA OBRIGATORIA:

Fedro. Fábulas. Introducción, traducción y notas de Almudena Zapata Ferrer. Alianza Editorial, Madrid,2000.

¹ Cf. Libro de texto, ***Latín 2º Bachillerato***, Unidade 2, páx. 40-41.

LIB. I**IV. Canis per Fluvium Carnem Ferens**

Amittit merito proprium qui alienum adpetit.
Canis, per fluvium carnem cum ferret, natans
lymphtarum in speculo vidit simulacrum suum,
aliamque praedam ab altero ferri putans
eripere voluit; verum decepta aviditas
et quem tenebat ore dimisit cibum,
nec quem petebat adeo potuit tangere.

VI. Ranae ad Solem

Vicini furis celebres vidit nuptias
Aesopus, et continuo narrare incipit -
Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
clamorem ranae sustulere ad sidera.
Convicio permotus quaerit Iuppiter
causam querellae. Quaedam tum stagni incola
'Nunc' inquit 'omnes unus exurit lacus,
cogitque miseras arida sede emori.
Quidnam futurum est si crearit liberos?'

VII. Vulpis ad Personam Tragicam

Personam tragicam forte vulpes viderat;
quam postquam huc illuc semel atque iterum verterat,
'O quanta species' inquit 'cerebrum non habet!'
Hoc illis dictum est quibus honorem et gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

XIII. Vulpis et Corvus

Quae se laudari gaudent verbis subdolis,
serae dant poenas turpi paenitentia.
Cum de fenestra corvus raptum caseum
comesse vellet, celsa residens arbore,
vulpes invidit, deinde sic coepit loqui:
'O qui tuarum, corve, pinnarum est nitor!
Quantum decoris corpore et vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret'.
At ille, dum etiam vocem vult ostendere,
lato ore emisit caseum; quem celeriter
dolosa vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit corvi deceptus stupor

XV. Asinus ad Senem Pastorem

In principatu commutando civium
nil praeter domini nomen mutant pauperes.
Id esse verum, parva haec fabella indicat.
Asellum in prato timidus pascebat senex.
Is hostium clamore subito territus
suadebat asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus 'Quaeso, num binas mihi
clitellas impositurum victorem putas?'
Senex negavit. 'Ergo, quid refert mea
cui serviam, clitellas dum portem unicas?'

XXIV. Rana Rupta et Bos

Inops, potentem dum vult imitari, perit.
In prato quondam rana conspexit bovem,
et tacta invidia tantae magnitudinis
rugosam inflavit pellem. Tum natos suos
interrogavit an bove esset latior.
Illi negarunt. Rursus intendit cutem
maiore nisu, et simili quaesivit modo,
quis maior esset. Illi dixerunt 'bovem'.
Novissime indignata, dum vult validius
inflare sese, rupto iacuit corpore.

XXV. Canes et Corcodilli

Consilia qui dant prava cautis hominibus
et perdunt operam et deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
a corcodillis ne rapiantur, traditum est.
Igitur cum currens bibere coepisset canis,
sic corcodillus 'Quamlibet lambe otio,
noli vereri'. At ille 'Facerem mehercules,
nisi esse scirem carnis te cupidum meae'.

XXVI. Vulpis et Ciconia

Nulli nocendum, si quis vero laeserit,
multandum simili iure fabella admonet.
Ad cenam vulpes dicitur ciconiam
prior invitasse, et liquidam in patulo marmore
posuisse sorbitionem, quam nullo modo
gustare esuriens potuerit ciconia.
Quae, vulpem cum revocasset, intrito cibo
plenam lagonam posuit; huic rostrum inserens

satiatur ipsa et torquet convivam fame.
Quae cum lagonae collum frustra lamberet,
peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
'Sua quisque exempla debet aequo animo pati'.

LIB. III

XII. Pullus ad Margaritam

In sterculino pullus gallinacius
dum quaerit escam margaritam repperit.
"Iaces indigno quanta res" inquit "loco!
Hoc si quis pretii cupidus uidisset tui,
olim redisses ad splendorem pristinum.
Ego quod te inueni, potior cui multo est cibus,
nec tibi prodesse nec mihi quicquam potest."
Hoc illis narro qui me non intellegunt.

XIII. Apes et Fuci Vespa Iudice

Apes in alta fecerant quercu fauos.
Hos fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est, uespa iudice;
quae, genus utrumque nosset cum pulcherrime,
legem duabus hanc proposuit partibus:
"Non inconueniens corpus et par est color,
in dubium plane res ut merito uenerit.
Sed, ne religio peccet inprudens mea,
aluos accipite et ceris opus infundite,
ut ex sapore mellis et forma faui,
de quis nunc agitur, auctor horum appareat."
Fuci recusant, apibus condicio placet.
Tunc illa talem rettulit sententiam:
"Apertum est quis non possit et quis fecerit.
Quapropter apibus fructum restituo suum."
Hanc praeterissem fabulam silentio,
si pactam fuci non recusassent fidem.

XIV. De Lusu et Seueritate

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
Aesopum nucibus cum uidisset, restitit,
et quasi delirum risit. Quod sensit simul
derisor potius quam deridendus senex,
arcum retensum posuit in media uia:
"Heus" inquit "sapiens, expedi quid fecerim."

Concurrit populus. Ille se torquet diu,
nec quaestiones positae causam intellegit.
Nouissime succumbit. Tum uictor sophus:
"Cito rumpes arcum, semper se tensum habueris;
at si laxaris, cum uoles erit utilis."
Sic lusus animo debent aliquando dari,
ad cogitandum melior ut redeat tibi.

LIB. IV**III. De Vulpe et Vua**

Fame coacta uulpes alta in uinea
uuam adpetebat, summis saliens uiribus.
Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
"Nondum matura es; nolo acerbam sumere."
Qui, facere quae non possunt, uerbis eleuant,
adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

IV. Equus et Aper

Equus sedare solitus quo fuerat sitim,
dum sese aper uolutat turbauit uadum.
Hinc orta lis est. Sonipes, iratus fero,
auxilium petiit hominis; quem dorso leuans
rediit ad hostem laetus. Hunc telis eques
postquam interfecit, sic locutus traditur:
"Laetor tulisse auxilium me precibus tuis;
nam praedam cepi et didici quam sis utilis."
Atque ita coegit frenos inuitum pati.
Tum maestus ille: "Paruae uindictam rei
dum quaero demens, seruitutem repperi."
Haec iracundos admonebit fabula
inpune potius laedi quam dedi alteri.

VI. Pugna Murium et Mustelarum

Cum uicti mures mustelarum exercitu
(historia, quot sunt, in tabernis pingitur)
fugerent et artos circum trepidarent cauos,
aegre recepti, tamen euaserunt necem:
duces eorum, qui capitibus cornua
suis ligarant ut conspicuum in proelio
haberent signum quod sequerentur milites,
haesere in portis suntque capti ab hostibus;
quos immolatos uictor auidis dentibus

capacis alui mersit tartareo specu.
Quemcumque populum tristis euentus premit,
periclitatur magnitudo principium,
minuta plebes facili praesidio latet.

X. De Vitiis Hominum

Peras imposuit Iuppiter nobis duas:
propriis repletam uitiiis post tergum dedit,
alienis ante pectus suspendit grauem.
Hac re uidere nostra mala non possumus;
alii simul delinquant, censores sumus

LIB. V

VI. Duo Calui

Inuenit caluus forte in triuio pectinem.
Accessit alter aequae defectus pilis.
"Heia" inquit "in commune quodcumque est lucri! "
Ostendit ille praedam et adiecit simul:
"Superum uoluntas fauit; sed fato inuido
carbonem, ut aiunt, pro thesauro inuenimus."
Quem spes delusit, huic querela conuenit.

IX. Taurus et Vitulus

Angusto in audito taurus luctans cornibus
cum uix intrare posset ad praesepia,
monstrabat uitulus quo se pacto flecteret.
"Tace" inquit; "ante hoc noui quam tu natus es."
Qui doctiorem emendat sibi dici putet.